

Posudek vedoucího na práci Kristýny Dzikové *Česká iliberální levice*

Předkládaná práce se věnuje tématu, které si v uplynulých letech získalo značnou mediální pozornost, ale přesto zájem o něj a jeho odborná reflexe neodpovídá jeho významu. Zatímco „krajní pravice“ a „iliberální pravice“ přitahuje značnou míru veřejné i odborné pozornosti, antiliberální proud na levici a jeho gravitace k pravici získává zejména odborného pokrytí jen málo. Je to škoda nejen proto, že v českém kontextu je politicky vzato tím jediným, co z levice zůstalo politicky relevantním (jediní čeští sociální demokraté, kteří zůstali v poslanecké sněmovně českého parlamentu i v europarlamentu, jsou ti bývalí, kteří se přidali ke krajní pravici), ale také proto, že paralelní intelektuální proud kolem Petra Druláka představuje pozoruhodnou, jakkoli kontroverzní intelektuální invenci. Jak nám ukazuje i slovenský případ Róberta Fica a Luboše Blahy, má propojení antiliberálního a levicových postojů velký potenciál.

Autorka vstoupila na dosud nepřilíživě probádaný terén, v němž se musela zorientovat ve značném množství polemik, postojů a otázek. Podařilo se jí napsat přesvědčivou a invenční práci. Shrnu to, co pokládám za její největší klady:

Práce s rozsáhlým spektrem literatury. Autorka detailně mapuje debatu kolem „konzervativního socialismu“, „levice bez liberalismu“ a „plebejského spojenectví“, zaměřuje se přitom zejména na tři velmi plodné autory: Petra Druláka, Matěje Stropnického, Michaela Hausera. Dokáže se ale nejen zorientovat v klíčových tezích těchto autorů, ale také v rozsáhlé sekundární literatuře k francouzským inspiracím české iliberální levice, přičemž u Benoista a Michéy řešila v zásadě opačné problémy – zatímco o prvním z nich existuje odborná literatura hodně (snad až příliš mnoho), Michéa je v odborné literatuře reflektován velmi málo. Autorka také zasadila celou práci do kontextu současné debaty o krizi liberalismu. Ve všech případech prokázala nejen schopnost zorientovat se v literatuře, ale také si ji osvojit a suverénně formulovat vlastní závěry.

Pronikavá analýza a pozoruhodné závěry. Autorka zpracovává relativně nové téma. Ze značného množství odborné literatury je schopna zdůraznit nejpodstatnější charakteristiky daných autorů a jejich komparací dojít k nesamozřejmým závěrům. Ukazuje tak oproti očekávání některých lidí na levici, kteří se mohli domnívat, že Benoist posunul Druláka k autoritářství, že Benoistův federalismus je ve skutečnosti umírněnou alternativou Drulákovu suverenismu, který představuje „jakobínskou“ inovaci českého benoistovce oproti jeho vzoru. Je schopna analyzovat (někdy špatně viditelné) odlišnosti Stropnického pokusu o populismus „plebejského spojenectví“ a Drulákovy pravolevé metapolitiky a ukázat, s jakými odlišnostmi v analýze a možná ještě mnohem spíše v politickém stylu souvisí, že první z nich zakládá především protiválečné iniciativy, zatímco druhý se pokouší propojit krajní pravici a krajní levici. Autorka také ukazuje, kde se antiliberálním Druláka a Stropnického protíná Hauser a kde se od nich naopak odpojuje: zatímco u Druláka a Stropnického šlo o vstřebání konzervativní kritiky *současného* liberalismu a vědomé situování se na jednu stranu současných kulturních válek, u Hausera jde o pokračování jeho kritiky postmodernismu a vítězného liberalismu devadesátých let. Autorka vcelku přesvědčivě ukazuje, že adjektivum *zombie*, které autor často používá pro současný kapitalismus, je možná pro jeho myšlení příznačnější, než by si sám připouštěl: odkazuje k přílišnému zapuštění *jeho vlastního* myšlení v minulých kontextech.

Jazykové kvality textu. Práce je psána velmi kultivovaným jazykem, autorka je schopná pracovat s často náročnou rétorikou textů, které analyzuje, vybrat z nich to podstatné a začlenit to do vlastního suverénně formulovaného textu.

Zmíním se o jednom, asi nejnetypičtějším aspektu v podobných textech: Humor v odborném textu bývá většinou vrcholovou disciplínou, pokud se o něj pokoušejí studující v bakalářských pracích, zpravidla to nedopadá dobře. Tato práce je výjimkou, autorčiny formulace např. v závěru poznámky 166, v závěrech autorčiných charakteristik či v závěru celé práce jsou vyšperkované drobnými malmoty, které jsou zároveň velmi zdařilými charakteristikami problému a zároveň elegantně konstruovaným vtipem.

Vedle tří kvalit zmíním tři problematické momenty. Předem zdůrazňuji, že je ve vztahu ke kvalitám práce pokládám za marginální, jsou také v některých případech chybami vedoucího práce, který na ně měl autorku více a důrazněji upozorňovat:

Značný rozsah kontextů a přetížení některých částí. Autorka se stala – a patrně do jisté míry nemohla nestat – do jisté míry rukojmím autorů, o nichž píše, z nichž zejména Petr Drulák je znám jako autor velmi ambiciózních „teorií všeho“. Ač se jej autorka velmi moudře rozhodla nepronásledovat na všech mořích, na něž vyplul, poskytnout adekvátní kontext pro ni znamenalo věnovat se obecné krizi liberalismu, francouzské nové pravici, debatě o lidských právech, uprchlické krizi a dalším tématům. Autorčina intelektuální poctivost vede někdy až k jisté úzkostlivosti a snaze říct o daném tématu vše relevantní, což činí text v některých případech přetíženým a obtížně se v důsledku toho čte.

Ne zcela zvládnutá struktura. Důraz na kontext vede k některým problémům se strukturou. Prvním je to, že představování kontextu v různých „preludiích“ může čtenáře mást, když se ani za polovinu práce nedostane k vlastní analýze. Řekl bych, že tento (nikoli netypický) problém je nicméně nutnou daní za poctivé představení kontextu. Druhého problému se autorka mohla vyvarovat: celý úvod začíná náročnou čtyřstránkovou prezentací současné krize liberalismu, aniž by čtenář byl předem informován o roli tohoto textu v celkovém plánu práce, aniž by vůbec mohl tušit, o čem práce bude a jak bude pojatá: první čtyři strany čte čtenář text, který by v zásadě mohla být jakoukoli prací o současnosti.

Místy složitá souvětí. Autorčina intelektuální poctivost a sklon „říct vše“ někdy rušivě zasahuje do jinak suverénně zvládnutého jazyka práce. Některá souvětí mají sklon být nestvůrná, jako např. toto na s. 8: *„Chceme-li se vyhnout povrchnosti výzkumu, bude nezbytné do určité míry snížit hladinu analýzy také schematickým výběrem nejvýraznějších aktérů i v rámci samotného myšlenkového proudu, aby bylo v rozsahu tohoto formátu a s přihlédnutím k oborové kompetenci možné identifikovat ideologické jádro konceptu s jeho základními vnitřními nuancemi a zodpovědět výzkumné otázky.“*

Vést práci k tématu, v němž jsem se výrazně polemicky angažoval, přinášelo pochopitelně specifický druh dilemat. Představovalo to výzvu hledat spolu s autorkou takový přístup k tématu, který nebude polemický, ale ani nekritický – obojí by učinilo práci bezcennou. Zda se mně jako vedoucímu práce podařilo uniknout problémům, které s jejím vedením souvisely, musí posoudit někdo jiný.

Nemám nicméně pochybnosti o tom, že autorka práce napsala inspirativní analytický text, který nejen splňuje nároky kladené na tento typ prací, ale také přináší nové poznatky a vhledy, což není pro tento typ prací ani typické, ani nezbytné. Navrhuji proto hodnotit její práci známkou **výborně**.